

JOHN
BOYNE

PUTOVANIE
K BRÁNAM
MÚDROSTI

**PUTOVANIE
K BRÁNAM
MÚDROSTI**

JOHN BOYNE

**PUTOVANIE
K BRÁNAM
MÚDROSTI**

Z angličtiny preložil
OTTO HAVRILA

slovar

Copyright © John Boyne 2020

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2021

Translation © Otto Havrila 2021

Illustrations © Simon Trewin

ISBN 978-80-556-4825-5

Preklad vznikol vďaka finančnej podpore Fondu na podporu umenia vo forme štipendia z verejných zdrojov.

u. fond
na podporu
umenia

Táto kniha vyšla vďaka láskavej podpore organizácie Literature Ireland.

This book was published with the support of Literature Ireland.

 **LITERATURE
IRELAND**
Promoting and Translating Irish Writing

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Bratovi Paulovi

Poznámka autora

Názvy krajín v nadpisoch kapitol zodpovedajú súčasným názvom v roku 2020.

Ostatné zemepisné názvy – miest, mestečiek a dedín – sú také, aké boli v čase, keď sa príbeh odohrával, alebo ide o najstarší známy názov.

J. B.

Poznámka a poďakovanie prekladateľa

Rešpektujeme názor autora a názvy štátov v názvoch kapitol prekladáme tak, ako ich uviedol v origináli. Pokladáme ho za aktualizáciu aspekt jeho prózy.

Ďakujem Fondu na podporu umenia za finančný príspevok na preklad tejto knihy.

O. H.

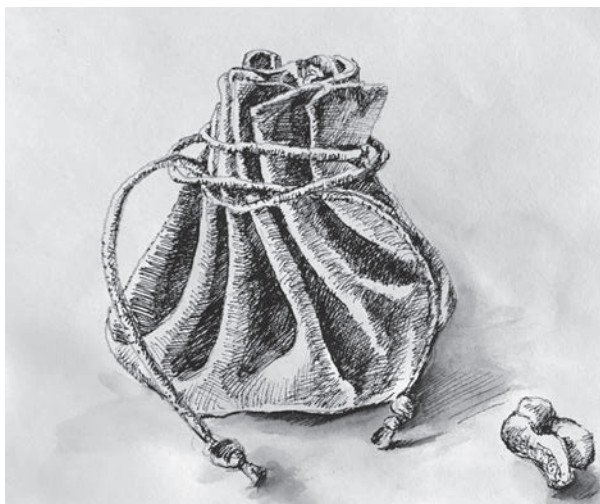
Obsah

Prvá časť • Pútnik v temnotách	13
Palestína AD 1	15
Turecko AD 41	22
Rumunsko AD 105	29
Irán AD 152	36
Taliansko AD 169	42
Druhá časť • Veľké poníženie	51
Švajčiarsko AD 214	53
Somálsko AD 260	59
Južná Kórea AD 311	66
Tretia časť • Majster	73
Eritrea AD 340	75
Cyprus AD 365	83
Guatemala AD 420	90
Maďarsko AD 453	98
Afganistan AD 507	105
Jemen AD 552	113
Štvrtá časť • Tvár vytesaná do kameňa	119
Srí Lanka AD 588	121
Grónsko AD 623	127
Peru AD 665	133
Bulharsko AD 710	139
Mexiko AD 752	147
Egypt AD 767	153

Piata časť • Trojklenot	163
Írsko AD 800	165
Nepál AD 862	173
Indonézia AD 907	181
Arménsko AD 944	188
Šiesta časť • Milénium	195
Island AD 999	197
Mozambik AD 1000	203
Siedma časť • Melódie slivkového kvetu	209
Belgicko AD 1050	211
Holandsko AD 1086	219
Švédsko AD 1133	227
Čína AD 1191	234
Grécko AD 1223	244
Ôsma časť • Útočisko sveta	253
Portugalsko AD 1267	255
Severná Kórea AD 1301	264
Nórsko AD 1349	271
India AD 1385	277
Argentína AD 1430	283
Deviata časť • Tieň môjho tieňa	289
Namíbia AD 1471	291
Španielsko AD 1492	298
Vatikán AD 1512	307
Anglicko AD 1599	315
Desiata časť • Sľub diabla	325
Brazília AD 1608	327
Nový Zéland AD 1642	336
Kanada AD 1694	343
Japonsko AD 1743	350

Jedenásta časť • Dobří a zlí anjeli	361
Nemecko AD 1790	363
Škótsko AD 1832	370
Austrália AD 1880	378
Dvanásta časť • Slnko, Mesiac a hviezdy	387
Francúzsko AD 1916	389
Česko AD 1939	397
Rusko AD 1961	404
Spojené štáty americké AD 2016	410
Epilóg	421
<i>Atlant</i> AD 2080	423

Prvá časť
Pútnik v temnotách

Palestína

AD 1

Tej noci, keď ma matka privádzala na svet, môj otec Marinus odišiel z domu a v nasledujúcich ôsmich hodinách zabil tucet malých chlapcov, ktorí nemali viac ako dva roky, boli to synovia našich susedov a priateľov.

Mal štyri meče, medzi nimi aj dvojsečný gladius a sicu, v našej rodine si ich odovzdávali tri generácie, ale on si vybral najmenšiu zbraň zo svojho arzenálu, dýku s trojuholníkovou striebornou čepeľou a drevenou rukoväťou, známou ako parazonium, aby ňou ukončil život každého chlapčeka, ktorého nájde. V strede hlavice pod rukoväťou sa jagal drahocenný rubín, v krištáľovo priezračnej červeni sa mala zrkadliť krv vyliata z detských telíčok.

Ako muž so zmyslom pre povinnosť bez najmenšieho závähania chodil od dverí k dverám, prehľadal každý dom, či v ňom neskrývajú dojča, a zabodol dýku do srdca každého chlapčeka, ktorého našiel. A kým ho zdesené matky s plačom preklínali, otcovia mlčky bezmocne stáli v kúte, lebo vedeli, že ak sa opovážia otvoriť ústa, čepeľ im pretne hrdlo, skôr než dokončia vetu. Ostatní súrodenci sa triasli a dívali sa, ako Marinus plní svoju krvavú povinnosť, od strachu sa krčili a púšťali do gátí, lebo sa báli, že aj ich bohovia potrestajú za akýsi zločin, no keď otec vykonal svoje, iba na nich fľochol, zamieril do druhého domu a potom do ďalšieho a ďalšieho, musel nájsť ešte veľa neviniatok a predčasne ukončiť ich život.

Po každej vražde si utrel čepeľ do tuniky, ktorá bola v prvých lúčoch vychádzajúceho slnka, ohnivého svedka ohavných zločinov, čoraz červensšia, až krvavá farba celkom prekryla sivú.

Pravdaže, Marinus nebol jediný, kto sa v tú noc postaral o krvavý kúpeľ. Kráľ Herodes vyslal do mestečiek v okolí Betlehema – od Ramat Ráchel na severe po Rafidu na juhu, od Har Gilo na západe po Juhazm na východe – vyše tridsať ďalších vojakov a tí poslali na smrť vyše tristo malých chlapcov len preto, lebo raz sa niektorý z nich mohol stať židovským kráľom.

Keď sa otec nadráanom vrátil domov s dušou poškrvnenou barbarstvom, ktoré už nikdy nedokáže zmazať, sal som z matkinho prsníka mlieko a on mi položil na hlavu roztrasenú ruku, chvíľu ju tam nechal, dal mi požehnanie a prosil nesmrteľných olympských bohov o odpustenie. Keď odtiahol ruku, na hlave mi ostala zaschnutá krv a vždy som uvažoval, či mi stopy po jeho zločinoch nezmazateľne neulpeli aj na duši – tetovanie, ktoré nevidí nik okrem bohov, pamiatka na vraždenie neviniatok v čase, keď som sa prvý raz v živote nadýchol.

Je iróniou, pravda, smutnou, že otec zavraždil tucet neviniatok, lebo taký istý počet detí za svoj život splodil, aj keď málokto z nich prežilo pôrod.

Na onen svet vypevadal aj štyri svoje manželky, no musím povedať, že nie vlastnou rukou, a hoci moja matka Floriana bola jeho poslednou manželkou, nebola poslednou ženou v jeho živote.

Marinus sa prvýkrát oženil už ako dvanásťročný, so sesternicou Iuniou to bol vynútený zväzok. Obrad sa konal v kamennom chráme v meste Za'atara, kde sa obaja narodili. Manželstvo sa nevydarilo. Jeho otec a strýko, chamtívi, krutí muži, sa chvíľu kamarátili, chvíľu nenávideli a na ich vrtkavosť doplatili deti. Manželia boli ešte mladučky, a tak počas svadobnej noci vraj stáli pri posteli všetci štyria rodičia a bez ostychu svojim nahým, vyľakaným potomkom radili, ako naplniť manželstvo, a keď Iunia od strachu omdlela a Marinus sa rozplakal, obidvoch stĺkli a vyhlásili, že kým svadobný akt nedovršia, zo svadobnej komnaty nevytiahnu päty.

O necelý rok Iunia zomrela pri pôrode syna, môjho brata Junia. Jej krehké telo nebolo pripravené na materstvo a pri

pôrode sa doslova roztrhlo. Otec žialil, no zrejme si zvykol na rozkoše manželského života, lebo krátko nato sa oženil znova, vzal si slúžku Líviu. Dala mu šesť detí, z nich väčšina sa dožila iba pár mesiacov, potom ju zastihla v poli búrka, dostala horúčku a o týždeň zomrela. Tretia manželka Capella spadla omámená vínom do studne, našli ju o pár mesiacov, telo už bolo v pokročilom štádiu rozkladu. Štvrtú manželku Rézu, obeť vlastnej úzkosti, našli obesenu.

Marinus mal svoje manželky rád a celkovo bol oveľa ohľadupľnejší než iní muži v Betleheme, nikdy na ne v hneve nezdvihol ruku, ale nikdy ich ani skutočne nemiloval. Tento cit v ňom prepukol krátko po dvadsiatych druhých narodeninách, keď uvidel svoju mamu. A hoci jej bol neverný, lebo monogamia nebola preňho prirodzená, som presvedčený, že k piatej manželke prechovával hlbšie city než k jej predchodkyňiam.

Môj otec miloval ženy, všetky ženy, nevyberal si. Vrael, že vysoké ženy ho vzrušujú, malé lahodia jeho duši, chudé ho rozveseľujú, z tučných sa mu krúti hlava. Sám bol ukážkový chlap, vysoký, širokoplecý, svalnatý, so zlatými kučerami, odrážalo sa od nich slnko a pridávali lesk hlbokým modrým očiam, ktorými hypnotizoval svoje obeť a vnukal im presvedčenie, že za jeho krásou sa skrýva poézia. Jediným kazom bola vodorovná jazva na ľavom líci, ktorá mu zostala po šarvátke s iným chlapcom v detstve. Táto nedokonalosť však len prispela k jeho kráse, lebo bez nej – vraveli ženy – by bol taký krásny, že by ho už ani nepovažovali za človeka.

Keďže v zväznaní bol majstrom, málokedy narazil na odpor, vzal si každú ženu, ktorú chcel a kedy chcel, bez ohľadu na to, z akej spoločenskej vrstvy pochádzala, koľko mala rokov, či bola vydatá alebo slobodná. Bolo však pravdepodobné, že skôr sa ocitne v posteli panny než jej babky, a keď sa náhodou stalo, že narazil na odpor, pomyslel si, že taká žena nemá v hlave všetko v poriadku, a aj tak si ju vzal, lebo uznával len svoje práva a práva spolubojovníkov v rímskej légii. Pravdaže,

bol surový, no ľudia sa radi ocitli v jeho spoločnosti a ja som podobne ako oni zúfalo túžil po tom, aby ma mal rád, aby som sa mohol tešiť z jeho priazne ako jeho syn. Nikdy sa mi to však nepodarilo.

Keď sa Marinus a Floriana prvýkrát stretli, moja mama bola prisľúbená inému a do svadby ostával už iba týždeň. Pravdže, nebola zaľúbená, no ženu, ktorá by cítila k mužovi, čo si ju vybral, aj niečo iné než vďačnosť, by považovali za výstrednú. Manželstvo dohodol jej otec Naevius z Betlehema – šiel s ňou ráno na trh a zjednával s pouličným predavačom cenu hrozienuk. Kým sa handrkovali, Floriana sa nenápadne vytratila k stánku s látkami. Prechádzala rukou po mušeline z Dháky, o ktorom obchodník tvrdil, že ho za veľké peniaze priviezol z kráľovstva Vanga.

„Nádherná látka,“ uisťoval ju so zopätými rukami, akoby sa modlil, aby ju presvedčil o úprimnosti svojich slov. „V tom ďalekom, preďalekom kráľovstve si ženy šijú šaty z takých látok a manželia im potom narobia hľbu detí.“

Kým si Floriana prezerala tovar, z dverí neďalekého domu vyšiel otec a prvýkrát ju zbadal. Dopoludnie strávil v posteli so ženou miestneho vyberača daní, vzal si ju trikrát rýchlo za sebou ako platbu za percento svojho tovaru, ktoré musel vrátiť do pokladnice ríše, ale keď zbadal na druhej strane ulice takú krásavicu, znovu v ňom vzbĺkla vášeň. Díval sa, ako zmyselne pohľadza prstami látky a prechádza si jazykom po hornej pere, a pocítil túžbu, ktorá bola iná než primitívna túžba po sexe, čo ho sužovala na každom kroku. Bol to nový cit – odkiaľsi z brucha sa šíril žilami do každučkého nervu. Keď mama vyčítala jeho pohľad, otočila sa, pozrela naňho a zapýrila sa, lebo v živote nevidela takého pekného muža. Aj v nej sa prebudilo čosi, čo v nej zatiaľ iba driemalo. Napokon, mala len šestnásť a muž, ktorému bola zaslúbená, bol takmer trikrát starší než ona a taký tučný, že ho prezývali Veľký slon z Bajt Sahuru. Stretli sa iba raz, keď si ju prišiel obzrieť do otcovho domu, premeriaval si ju ako chovnú kobyľu, a myslím, že na svadobnú

noc čakala s hrôzou a odovzdanosťou, ak vôbec vedela, čo tá noc znamená. Teraz sa musela od Marinusa silou vôle odvrátiť a rozrušená neznámym, znepokojujúcim citom sa pobrala preč, niekam, kde si v pokoji vydýchne.

Nezašla však ďaleko, lebo otec prešiel na druhú stranu ulice a postavil sa pred ňu.

„Utekáš predo mnou?“ spýtal sa s úsmevom a ani si neuvedomoval, že z neho razí pot a túžba. Do kúpeľov chodieval iba raz za pár týždňov, keď smrdel už aj sám sebe, no jeho pach sa často akoby premenil na neodolateľnú vôňu.

„Poznáme sa?“ odvetila otázkou.

„Ešte nie,“ odvetil so širokým úsmevom, až mu na pravom líci naskočila jamka a jazva na ľavom mu zbelela. „Ale to sa dá ľahko napraviť.“ Urobil krok dozadu a zdvorilo sa jej po pás uklonil. „Marinus Caius Obellius. Príslušník rímskej posádky slúžiacej tu v Judei. A ty si kto?“

„Som dcéra Naevia z Betlehema,“ odvetila a pozrela na druhú stranu trhoviska, kde jej otec stále vyjednával.

„Toho kupca?“ spýtal sa môj otec.

„Áno.“

„Ale máš aj krstné meno, však?“

„Floriana.“

„Čudujem sa, že taký muž dovolí dcére chodiť samej po uliciach.“

„Nie som sama,“ ohradila sa, akoby sa s ním chcela trochu pohrať. „Som predsa s tebou.“

„Lenže ja som veľmi nebezpečný muž,“ odvetil stíšeným hlasom a naklonil sa k nej. „Ide o mne chýr.“

Matka sa zapýrila. Zašiel pridaleko. „Tam je,“ kývla smerom k otcovi. „Mal by si už asi ísť. Nebude sa mu páčiť, že sa so mnou zhováraš.“

Marinus mykol plecom. Nikdy na nikoho nedal a nemienil to zmeniť ani teraz. Dovoľenie si pýtali len obyčajní ľudia, nie rímski legionári, ktorí vyzerali, akoby ich predkami boli Jupiter a Venuša. „Neprišla si na trh s manželom, ale s otcom?“ vyzvedal.